

SAL I XEIXA

723

PUBLICACIO MENSUAL DEL TERME DE SANTANYI

ANY 1 - Núm. 1 EXEMPLAR GRATUIT

SANTANYI, EN FESTES

Santanyí està en festes. Potser l'estampa més típica, representativa, i ancestral de les festes de Sant Jaume sigui el dimoni, el dimoni gros, amb els dimonions que li afegiren el 1.932. Voldíem que la seva imatge perduràs, sempre revaloritzada, a través del temps, alegrant una volta en l'any els nostres carrers.

(Fotografia: C.A.)

**HEIN DRIESSEN
IN
CALA FIGUERA
GALERIA YVONNE
JULI/AUGUST/SEPTEMBER
AQUARELLE / OLBILDER
GRAFIK / ZEICHNUNGEN**

**ANTONIO VIDAL
SALAS**

Transportes Generales
Camión Grúa Gran Tonelaje
Transporte de Embarcaciones
Servicio de Agua
Palas Cargadoras - Excavaciones
Materiales Construcción
Piedra fiola de Santanyi
Autos de Alquiler

- Teléfono 653199

Gómez Ulla, 15 - Teléfono 653247

SANTANYI

FABRICA DE QUESOS

GRIMALT

QUESO MALLORQUIN

GRASO Y SEMI GRASO

TAMAÑOS NORMAL Y MINI

TIPO EDAM

**C/. Escuelas, s/n LLOMBARAS
Tel. 65 39 14 SANTANYI**

CAIXA DE PENSIONS

"laCaixa"

Tot un símbol

SAL I XEIXA

**PUBLICACIO MENSUAL
DEL TERME DE
SANTANYI**

Dep. Legal PM 393 - 1984

Consell de redacció:

Cosme Aguiló Adrover
Miquel Barceló Vidal
Antoni Burguera Cabrer
Miquel Pons Bonet
Andreu Ponç Fullana
Marc Vallbona Adrover

Col.laboradors:

Blai Bonet Rigo
Joan Coves Tomàs
Andreu Server Mas
Pep Rigo Ginart
Perico Pomar Forteza

Fotògrafs:

Joan Pinya Amengual
Cosme Aguiló Adrover
Antoni Burguera Cabrer

**Redacció, Administració i
Publicitat:**

Biblioteca Casa de
Cultura. Santanyí

Preu de la subscripció:
100 pts. el número

Dels articles publicats en
aquesta revista sols en són
responsables els seus
autors.

Imprimeix:

Edicions Manacor S.A.
Ronda del Puerto, 60
Manacor

PRESENTACIO

AMIC LECTOR:

Tens dins les teves mans el primer número d'una nova revista, que com un infant de bres espera la teva acollida per poder viure i créixer i, si tu ho vols, arribar a una edat ben avançada.

No és res nou que uns primerencs fulls perfumats de tinta d'impremta toquin a les portes de les cases esperant ésser rebuts, llegits i cobejats. Enguany fa ja setanta cinc anys que alçà el vol un famós insecte xuclador que donà molts de maldecaps a determinades persones i a determinades idees: "Es Moscart", un periòdic brunzent, picant, de caràcter polític i satíric amb un agulló esmolat i punyent, escrit en sa major part per Don Sebastià Tomàs i Ferrando. Anys després, amb un caire liberal i progressista sortia a la llum "Nuestro Pueblo", que no tengué gaire durada. I des del 1958 al 1965, la premsa de la nostra contrada conegué el seu millor moment amb l'aparició de "Santanyí", tan anyorat, que fou, sens dubte, una de les més acurades publicacions de la premsa forana de llavors i que arribà a assolir una qualitat i interès que traspassà de molt les fronteres del nostre terme municipal. Nosaltres no aspiram a tant —que més voldríem, saber-ne i aconseguir-ho!—. Ens mou només el desig de trobar una mica de temps dins el lleure de cada lector, a la fi de xerrar plegats, per poder-nos informar de les nostres coses, donar a conèixer alguns temes culturals i divertir-nos.

Totes les coses han de tenir el seu nom. Les persones, les barques, els llibres i les revistes, a més, nom propi. Abans era realment fàcil batiar un nadó o posar el nom a una barca. En el primer cas, el nom del padrí o de la padrina que pertocàs ho solucionava i en el segon, es treia un nom del Santoral, el de l'onomàstic del propietari o el d'una especial devoció; avui, amb la novetat que els pares volen que el nom del seu fill "soni bé" i abandonen l'antic costum i que la petita flota costera ha superat fa temps el nombre possible d'advocacions celestials, la cosa també s'embulla. Els escriptors, amb l'excusa de la "llicència poètica", la guspia de la inspiració i la gràcia de les Muses no ho passen malament en haver de batiar la seva obra, que, al cap i a la fi, serà de la seva única responsabilitat. Però, anomenar una revista novella, donant-li un títol significatiu, que definesca l'essència de les terres i de la gent on ha de créixer i de viure és un camí força costerut. Foren festes diverses proposades i per una raó o l'altra rebutjades. La resposta al problema la teníem, al cap i a la fi, a call de mà, i no érem els primers que l'havíem trobada.

Al mapa del Cardenal Despuig, sortit el 1784, la vinyeta que representa el terme de Santanyí mostra un pescador de canya i, lluny, una garbera i el poble. Bernat Vidal ençà el seu poema "Naixement de Venus", descrivint la primavera, la mateixa, potser en la que s'estava gestant aquesta revista amb els versos "Damunt el Blau de la mar/ de sementers creix l'amor...". Blai Bonet mateix titula, un dels seus primers llibres de temàtica santanyinera "Entre el coral i l'espiga". I són, segurament, els fruits assedegats de les nostres magres terres i els de la mar que ens comunica amb la resta del món els que han presidit, d'una manera o l'altra, el transcórrer i la realitat de la nostra petita història, i han forjat a cops de mall el nostre tarannà com a poble.

La sal, blanquíssim i diamantí producte dels cocons que ja veren, en un passat remot, els cercadors prehistòrics de cornets i padres, que trobam avui buides i perdudes als habitatges primitius; que contemplaren el perill de la pirateria que delmava la terra, i omplia els Banys d'Alger d'esclaus santanyiners; l'aventura no tan cruenta del contraban amb treballadors carregats de "bultos" enfilant-se com alpinistes cap als "secrets" que els carabiners no arribaven a descobrir mai; i un present de turisme en que la nostra vorera, no del tot destruïda, atreu amb el seu encís i la seva tebior mediterrània la gelor europea.

El blat, la xeixa, desitjada cada any i no sempre arribada, regada amb suor i pluja escassa, alegria de graners i sitges en les bones maines, misèria i fam quan el blau del cel és sempre persistent i sembla que mai voldrà ploure. La xeixa, Eucaristia feta pedra daurant-se sobre els portals redons, malmesa pels anys, símbol permanent de la unitat enre l'home i la terra.

I és entre aquestes dues constants, la xeixa, els cereals, moltes voltes escassos i la "sal de marineria" en que s'ha anat fent aquest territori que administrativament anomenam "terme municipal de Santanyí".

I abans d'acabar de salpar i amollar les amarres d'aquesta barca batiada de fresc, et faré un preg: el timó està en les teves mans, escriu-nos, opina, aporta la teva subscripció i la teva ajuda, a veure si entre tots aconseguim sortir del port i prendre rumb cap a un horitzó tan llunyà com vulguis. "Barca nova, tenguís bon vent".

CARTA DEL JOVE EUROPEU

Per Blai Bonet.

Perquè tot sigui més clar des de bon principi, et diré que el grec Plató m'entuja ferm, perquè totes les baralles personals, socials i polítiques del nostre temps, i de totes les èpoques, tenen encara l'arrel en aqueixa estructuració grega de fa tres mil anys: la dualitat i la divisió de l'home en dos: el cos i l'ànima; la divisió del Poder en dos: poder temporal i poder espiritual, poder natural i poder sobrenatural, etc.

La font de tot aquest mal somni, que serveix encara de llibre de text obligatori als al·lots de 1984, té el seu fonament en el fet que la Bíblia fou redactada en el llenguatge cultural de Grècia, un Estat imperialista, una redacció que, durant tot de milers d'anys, és estat feta a mans del poble en la traducció llatina, la llengua de l'Imperialisme de la Gran Potència de Roma.

Aquesta menuda cosa cultural i lingüística ha costat massa milions de vides i massa bilions de pàpers de banc expropiats als pobles, i és necessari que qualcú amb sentit de l'exis-

tència, del treball específicament humà, decideixi de fer un escolt sobre la senzilla estructura del grup social, tot començant pels fonaments. La base de la comunitat social real és el municipi o parròquia, que viu sota la teva responsabilitat.

La cosa, que crema més del verd, és reconèixer que el grup humà, la societat vertadera, just és real i eficaç a base del petit estol, que se fa responsable del ple rendiment de les persones, de foravila, de la mar del municipi.

Un municipi, com és ara Santanyí, pot i té el deure de bastar-se a si mateix per a una organització completa de la seva comunitat, en intercanvi amb els altres municipis de la nació, que Mallorca és.

Si no gosen d'una vegada a organitzar-se com uns proxims Estats Units de Mallorca, Mallorca i els illencs corren el perill de perdre la seva entitat comunitària, amb la perspectiva de l'OTAN i el Mercat Comú.

Crear aquesta realitat no és difícil. És just senzill. I la senzillesa és com la intel·ligència: consisteix a saber espoltrir els dualismes,

a no servir dos senyors. A un municipi com Santanyí, les autoritats ja no poden limitar-se, les unes a tenir esment dels cossos i les altres a la cura i manteniment d'ànimes, sino que totes han d'estar a la cura de les persones i del grup humà plegat.

Els qui han entès d'una manera més completa tota aquesta realitat són els joves actuals d'arreu del món. La joventut està de moda. Diuen. Malgrat el que se digui, però, la joventut no és una moda. Si la joventut fos una moda, passaria de moda. I passa tot el contrari.

En aquesta gran recta final de la Història de la Vida arribada a ser humana després de milions d'anys d'esforços, l'Home ha destriat, a la fi!, que l'ésser humà és essencialment jove; que l'home, o és jove, o no és...

Si no és jove, és que l'home encara no és l'home complet.

Això significa que ser jove no té res que lligui amb l'edat. Ser jove depèn únicament de les coses que se fan a fi que la vida damunt la terra sigui més oberta, més creadora, sobretot més transformadora, més milloradora de la situació de les coses.

Aquí em referesc, a l'estil de ser joves, que té el jovent actual. Tothom se pregunta com és el jove europeu actual.

El primer posat, que defineix la joventut d'ara, consisteix a que el jovent ha decidit ser lliure únicament a les hores lliures.

Aquesta intel·ligent i profunda decisió està transformant el món. Això significa: el jove actual prescindeix totalment de la seva joventut en el treball, en el despatx, en el banc, a les hores de jornal, a casa dels seus pares. Mentre se troba entre qualsevol d'aquestes quatre parets, el jove no vol ni pre-

tén de ser jove; és com tota la resta: calla, treballa, potser amb una mica de tristor, just amb la vida indispensable...

Aquí se fa enèrgicament necessari fer una observació vital: no voler ser jove més que a les hores lliures no significa per cap de les maneres un caprici del jovent del nostre temps; és tot el contrari d'un caprici: és una prova d'intel·ligència i de mirada clara, que abans se veia just adesiara.

El jove, l'home, ha descobert que, únicament a les hores lliures, només en les seves decisions lliures, pot realitzar la vocació humana de continuar la creació i la continua transformació del món, que està concretat a la seva ciutat, al seu poble.

I això és així, perquè l'home jovenell de la nostra època destria perfectament entre "feina" i "treball". La "feina" se fa al despatx, al tall de la feina... per a poder menjar, a fi de poder seguit de tenir vida. El "treball", que és la vocació específicament humana, se realitza a continuació de la "feina", a les hores lliures, a fi d'aconseguir de ser home, poder ajudar en la tasca trascendental de defensar l'única cosa sagrada, que existeix, i l'única cosa realment perseguida, que existeix: el cervell humà, atacat a mort sobretot pels qui, amb una disforja cara de ciment ben armat, diuen que els joves són els homes de demà, tot i saber que el jove és l'Home d'Avui i que és necessari organitzar tota l'energia possible a fi que demà, i demà passat, el jove continuï essent el qui és avui i que mai de la vida no caigui en el delictes infernat de ser vell. Ser "antic" és l'honor més bell de la terra. Ser "vell" és el delictes de ser un consentit...

Santanyí, juliol de 1984.

MATADERO DE AVES

M. CABRER

C/. Estación, 44 - LLOMBARDS

SALUTACIO DEL BATLE

Amb gran goig i satisfacció assistim al naixement d'aquestes pàgines que formaran el nostre periòdic "Sal i Xeixa". Desitjam que la seva vida sigui llarga i fecunda i que sigui un mitjà que ajudi a la nostra convivència.

Es digne de tota lloança l'esforç realitzat per tots els promotors qui, amb el seu esforç, han contribuït a donar vida a una realitat més que necessària i que ompli un buit de la nostra vida local. Per tot això els hem encoratjat des del primer moment per a que seguissin en el camí traçat i els hem oferit el nostre més sincer suport.

Esperam que aquestes pàgines estiguin obertes a la necessària informació municipal, que estam obligats a donar, perquè en tot moment es conegui profundament la nostra línia d'actuació, línia que, si és necessari, rectificarem, perquè a tots ens uneix un lligam comú, el de l'amor al poble on vivim.

Celebrem doncs aquest naixement que marcarà una fita de la nostra història i que sigui per molts d'anys.

Cosme Adrover Obrador - Batle de Santanyí.

ANIVERSARI

A Jaume Serra

Des del menjador el batec quotidià;
ranqueós, més ferm,
indiferent i solmene...,
sempre, però infal·lible.
Un glop de llet, un frissós bes...
El migdia no trigarà...
Dos lladrucs que t'atropellen...
.....

Avui,
ara mateix,
a país estranger
un home canta...
Deixat anar a la seva cambra ningú no el cuita.
Absent,
amb l'alè de l'aire
tot u, però no,
essent.
Mentre, la pluja repica en els vidres d'onsevilla...
Absent,
Ell, canta...
essent vent, però no
essent.
Recobrats somnis
de caparrots i dimonis
també essent Ell, però no
essent.
Ell,
deixat anar a la seva cambra
sap d'un himne
suara cristal·lí i transparent,
ara, entelat i gens lluent.
Ell, però, d'entonar
mai no cessarà,
i avui amb més força,
de tot cor, ho farà.

Temps fa que ha reconegut son sender...
Ballumes en ànima capgirades!

Avui, com sempre, el llampec de la nit,
tot redreçat, ha resorgit.
Avui rondejaran els escapolisos bruns
a l'aguait de l'atractívol succés
mentre l'agònic lladruc gemegarà melanconiós
i la traginera, d'ací i d'allà, s'esmunyirà.
I quan l'infant, sageta inflamada,

es recobri a la llar
el superb mussol
alguna fatalitat presagiarà.

I amb això que...

L'estampit tronxarà la immensitat
i l'esclafit tot ho farà trontollar.

...El jaç de la llebre vessa NIT...!!

I Ell..., amb ell, a la cambra
no és sinó oreig humit
i essent un
no és sino NIT.
Més l'amic l'inquireix noves:
que li conti de la cadenera
o d'aquell passarell,
i un cant molt antic se li ofereix...

.....
I el seu cant no amaina,
ans el contrari
repreu
... I un esblaimant regust la xopa...
...Diuen que en Maragall, als cinquanta restava l'home més
benaurat de la terra...

I d'un geni que no parava d'estimar.

Ara, furtada folla quimera,
reviscolant,
absolt de cares frissances
inhala llò que
un color i una pell
sols serveix.
Digau, ara, vosaltres,
llò que sabeu d'ineluctable,
bressol d'esvaïdisos ceptres,
sempre tan fidelment veciat.
Parlau de vostra veritat...
car hom, reconegut son petjar
ja mai no pot errar.
Més, avui, esforçadament avui,
Ell ha de cantar
perquè ahir, devotament ahir,
estimava un camí.

A País Estranger...
Un Home s'ha fet gran!

A. Server Mas, Barça, Novembre 82.

GENTILICIS DE L'ANTIC TERME DE SANTANYÍ

Es diu gentilici a la denominació que rep una persona per raó del seu lloc d'origen. Així d'un nadiu de Porreres, posem per cas, se'n diu un porrerenc. Però es diu paragentilici si el nom es dona als naturals de comarques extenses. Dels originaris de Menorca deim que són menorquins. De vegades pot ocórrer que no es coneix cap apel·latiu en ús per a aplicar als indígenes de nuclis urbans importants, sobretot moderns, i en canvi té plena vigència algun qualificatiu per a gent d'hàbitat insignificants i de poblament dispers. Amb aquesta nota he volgut aproximar-me als gentilicis dels actuals termes de Santanyí i de Ses Salines, tal com indica el títol. Es ben sabut que el darrer d'aquests termes, fins a les acaballes del primer quart de segle actual, va formar juntament amb el de Santanyí una unitat administrativa. Aquest fet m'ha induït a afegir els gentilicis saliners a les meves espoladures efectuades dins les fronteres municipals.

Per a formar els gentilicis, la llengua comuna té a l'abast una vasta gamma de sufixos, però de fet en les nostres terres sols en

trobam tres. Un, totalment predominant, és el sufix -er i el tenim en tretze casos. Excepcionalment hi ha dos casos sufixats amb -í, i dos més amb -enc, que fan un total de desset gentilicis. Som conscient que no serà cap novetat afirmar que els oriünds de Ses Salines són saliners, per citar un cas ben conegut. Però sé ben cert que hi haurà qui se sentirà sorprès en constatar que existeixen gentilicis per als habitants de llocs tan petits com Ses Angoixes, que sols no forma nucli, o La Costa. I és que en tractar qualsevol aspecte de qualsevol llengua marginada, com és ara el cas del català, ens adonam que l'empobriment és progressiu i avança a passes de gegant. La cooficialitat fins ara no és més que paper banyat. Però tornem als solc que havíem obert i vegem, seguint l'orde de l'alfabet, quins són els nostres gentilicis:

1.- **Angoixer.** Antic gentilici de la possessió de Ses Angoixes que sobreviu com a malnom a la vila.

2.- **Caler.** Es diu dels habitants de Cala Figuera, Sa Cala, per antonòmia.

3.- **Calongí.** Del llogaret de Calonge, al nord del municipi.

4.- **Colonier,** sovint pronunciat calonier. De Sa Co-

lònica de Sant Jordi, terme de Ses Salines.

5.- **Costarrí.** De l'hàbitat disseminat de La Costa.

6.- **Curiablanquer.** Del poble de S'Alqueria Blanca, pronunciat sovint Sa Curia Blanca.

7.- **Curiarotger.** Del nucli de S'Alqueria Rotja, pronunciat Sa Curia Rotja.

8.- **Llombarder.** Del llogaret d'Es Llombards.

9.- **Martinenc.** Gentilici d'ús restringit que fou aplicat ocasionalment a algun habitant de Na Martina, lloc proper a Portopetret.

10.- **Pereter.** De Cas Perets, poblament dispers del terme de Ses Salines.

11.- **Placer.** Microgentilici urbà aplicat als habitants de Sa Plaça Major, Sa Plaça, per antonòmia, de la vila de Santanyí.

12.- **Portopetrer.** Aplicat als habitants de Portopetret.

13.- **Rafalet.** Microgentilici urbà aplicat als habitants d'Es Carrer des Rafalet de la vila de Santanyí.

14.- **Reieter.** Microgentilici urbà aplicat als habitants d'Es Carrer de Cal Reiet de la vila de Santanyí.

15.- **Saliner.** Del poble de Ses Salines.

16.- **Santanyiner.** De la vila de Santanyí. De vegades és aplicat a qualsevol habi-

tant del terme, però existeix un natural rebuig per part dels oriünds d'alguns poblets supeditats administrativament a la vila. Per als habitants d'aquests poblets la vila no és el propi nucli sinó el de Santanyí. Es per això que els llombarders designen els santanyiners amb el nom de vilanos, terme aquest de connotacions un tant despectives.

17.- **Teulerencs.** Dels habitants de Ses Teuleres, lloc proper a Consolació.

Aquests són els gentilicis que hem detectat. Tal vegada n'existeixen d'altres. Si en teniu notícia agrairíem qualsevol informació. Es necessari conèixer-los i sobretot usar-los. Són part del tresor de la llengua.

NOTA. Remet al lector més interessat pel tema a l'obra **Gentilicis dels Països Catalans** (Barcelona, 1979). He de fer l'advertència que sols hi figuren els números 6, 8 i 16. Hi ha en canvi calallonguers com a gentilici de la nostra vila i d'una amb el mateix nom d'Eivissa. En desconec l'existència en el nostre terme. Tampoc no sé si hi ha en ús algun gentilici per als habitants de Cala d'Or.

COSME AGUILO.

¡BON VIATGE!

J.R.G.

Era pel maig del 1970 quan aquí, a S'Alqueria, un grup de joves —o d'al·lots com deia la gent— escríem uns fulls que eren el fruit d'una il·lusió, la que tenen tots els adolescents de fer coses noves.

Ara quan me les torno a mirar em deman com pogueren tenir tanta d'acceptació uns fulls, que nosaltres en dèiem "La Revista Jovent" amb molt d'èmfasi, i que tenien tan poc de literatura o periodisme. Crec ara, que aquesta manca era compensada per la il·lusió, les ganes de fer aquella feina i sobretot l'amor al nostre poble.

Per desgràcia o tal vegada per sort, les il·lusions dels joves sovint es veuen desplaçades per altres més novelles així com van canviant les seves situacions i circumstàncies i a l'Agost de 1971, amb motiu de la festa de Sant Roc sortia el número setze que amb els goigs del Sant clouria el breu camí. Acabava així el nostre viatge pel "periodisme" i les reunions per la rectoria a on usàvem a més de la màquina de D. Baltasar, les seves tolerants suggerències i la seva ajuda com a un més de nosaltres.

Se'm fan presents aquests records amb motiu de la publicació d'aquest primer número de Sal i Xeixa i fan que el senti amb simpatia i esperança. Amb simpatia perquè crec que la premsa local és una mena de "cultura domèstica" que arriba ben arreu del poble i a la vegada els fa sentir més pobles; i amb esperança, perquè malgrat la tasca que no és ni falaguera, ni curta, ni fàcil, pugui aconseguir aquest objectiu d'arribar a tots i a cada un dels habitants d'aquest grup de pobles que formen el nostre terme, i que tots se sentin reflexats dins les seves pàgines, així ens com-

prendrem una mica més i farem un poble un poc més gran.

Totes aquelles il·lusions que tenia l'any setanta amb aquella "Revista" reneixen un poc ara i m'animen a treballar perquè aquests objec-

tius en compleixin i a la vegada convit crec que en nom de tots els qui la fan possible, als de S'Alqueria d'una manera molt especial als joves, que moltes vegades no tenen tants d'obstacles per a veure les coses i comentar-

les que en qualsevol moment vulguin expressar-se en aquestes pàgines, no ho dubtin, solament així podrà S'Alqueria estar-hi ben representada.

Bon viatge Sal i Xeixa.
Alqueria Blanca

Portada núm. 16 JOVENT.

EL 75 ANIVERSARI DE L'AVI

"ES MOSCART. Xeremia humorística santañinera.

Picarà una vegada cada mes, y sempre que convença à l'amo.

Número suelto 5 cts. Un año 3 ptas.

Redactós: El sen Jordi.- Mestre Xesch.- Es Patró Corme.- Es Cosí'n Colau y el Señó Pajés. Directó d'escena: Miquel Gris.

Colaboradós: En Juan Llex.- Sa seva cuadrilla. Sa Tia Fornera y demás persónas qu'ajudin à portà la creu. (sic.)".

*** **

Així, talment. Així era la capçalera de la primera publicació que va veure la llum en el nostre poble.

El primer número aparegué amb la data del 13 de febrer de l'any 1909.

Imprès a la "Tip. Crespi

y Sitjar".- P. Antonio Maura - Palma".

La periodicitat d'aquesta publicació, no complia la norma exacta. Això sí, sortia dues vegades cada mes, malgrat allò de "...picarà una vegada..."

La vida d'aquest Moscart fou minsa. El darrer número aparegué a darreries de juny del mateix any. Mig anyet no és que sia molt de temps, però el suficient per poder sortir fins a dues vegades.

Enguany es compleixen els 75 anys d'aquesta publicació santanyinera, primera de les quatre que hem tengut a la vila, amb la present.

Al cap d'aquests 75 anys i després dels 8 números de "Nuestro Pueblo" dins l'any 31, i els 175 del "Santanyí" (1958-

65), un altre esdeveniment important, el naixement de SAL i XEIXA, vol omplir aquest buit cultural que deixar dins el poble, la desaparició d'una publicació periòdica, necessària avui.

SAL i XEIXA vol retre homenatge als seus majors,

sortint a la llum precisament al complir-se els 75 anys del MOSCART, avi de les nostres publicacions locals.

Que Déu li doni llarga vida per major glòria del nostre estimat poble.

Miquel Barceló.

S'Alqueria Blanca

NOTICIES LOCALS

1.- Han finalitzat ja les obres de l'aula nova a l'escola de S'Alqueria. Els nins que aquest curs passat provisionalment han fet la classe estrets dins el menjador de la vivenda pel mestre, ja estaran ben acondicionats pel setembre.

2.- Per saber el que va passar a Porto Petre el dissabte del Corpus el patró Andreu Martina ens ha contat que devers les cinc del matí es van aixecar pel molt de vent que feia i veren com l'aigua pujava i llavors baixava cada quart d'hora, aquest fenomen va durar devers dues hores. Varen haver d'arrabassar molts de caps perquè les barques se n'anaven però l'únic que va passar fou que un parell de barques, poques, se varen rompre i la barca del bou quedava amb la popa enlaire.

3.- Per les pròximes festes de Sant Roc s'estrenarà a S'Alqueria l'obra de na Catalina Rigo "Bon viure i no treballar no pot durar" que serà representada per un grup novell del poble. L'obra, una comèdia en tres actes, és la segona obra d'aquesta autora representada al poble, ja que l'any passat també per les festes se va representar la primera nomenada "Ses criades d'avui en dia" que tengué un bon èxit.

Esperam que en un pro-

per número vos poguem oferir una entrevista amb l'autora.

4.- Després d'una preparació que avui es considera necessària, el dia 3 de Juny, a l'Església Parroquial foren confirmats 56 joves pel Sr. Bisbe D. Teodor Ubeda. Era una celebració esperada ja que feia al voltant de quinze anys que no s'havia conferit l'esmentat sacrament.

4a.- Més matrimonis que de costum s'han celebrat enguany, i ja en duïm sis.

4b.- Sis nins també han fet la primera comunió aquest mes passat: Sebastiana Vallbona, Jaumeta Rotger, Guillem Rigo, Sebastià Obrador, Josefa i Antònia Barceló.

5.- L'activitat parroquial resta reduïda durant l'estiu. Com antany s'ha fet catequesi, i dins aquest camp cal ressenyar la catequesi d'adults que enguany s'ha realitzat en el que hem vengut nomenant les misses dels dimecres.

Distintes persones de la nostra comunitat han participat en les activitats que s'han organitzat a nivell d'església diocesana: missa crismal, escola de catequistes, jornada de malalts a Lluc, assemblea de joves a la Porciúncula, trobades de joves, etc...

PETIT ARXIU

1395.- novembre. Es concedí permís a Bernat Petró i a Guillem Danús, de la parròquia de Santanyí per portar forment a Ciutat. (ARM. Guiatges).

1426.- agost. Del bisbat es dona llicència a Bernat Aleix per regir i governar la parròquia de Santanyí. (AD. Col·lacions).

1520.- març. Manament del batle de Santanyí perquè fassí posar talaies i escoltes a Cala Figuera (AHM. EU).

1637.- juliol. Fou enterrada en el fosal de Santanyí Apolonia Rosselló, muller de Salvador Suau. Entre l'obra pia cal destacar: "Item deixa una tovallola obrada a la Mare de Déu de

Consolació" (APS).

1746.- juny. Morí D. Francesc de Aldas, governador de la fortalesa de Porto Petro; era natural de la Ciutat de Nàpols, tenia 48 anys i morí subitament (APS).

1855.- febrer. El rector Sastre comunica al Sr. Bisbe que dels nou capellans que té la parròquia de Santanyí, cinc surten a celebrar misses als oratoris, i dels quatre que resten un és vell. El Sr. Bisbe mana que suprimixin la missa de Consolació. (APS).

1938.- juny. Es beneeix l'oratori de Sant Pere de Cala Figuera.

CINCLAUS.

CALONGE

LA PLAÇA.

Amb gran satisfacció de part de tots, els calongins han vist com la tan ansiada plaça ha estat començada. Era molt necessària i ja feia llarg temps que se'n parlava.

Es un solar d'uns 4.300 metres quadrats, al costat de l'església, donat per les famílies de Ca'n Gelat i Ca'n Marinons. Es de lamentar que l'amo Antoni Gelat que fou el qui més ha donat, ja no ho podrà veure.

Com que el solar du un desnivell de més d'un metre, s'hi van duent camionades de pedres i "escumbros". Se calcula que seran necessaris uns tres mil metres cúbics per aplanar-ho.

La plaça estarà envoltada d'un carrer i està projectat que tenguí bastanta vegetació, (arbres i plantes), i una part de rajoles a on s'hi puguin fer festes, mercat o altres actes.

Estam d'enhorabona els calongins, només queda esperar l'hora de veure-la acabada i voldríem que fos prest.

PEREGRINACIO A SANT SALVADOR.

El passat dia 17 de juny, la Parròquia de Calonge va organitzar una peregrinació al Santuari de Sant Salvador de Felanitx, amb motiu de celebrar-se enguany el cinquanta aniversari de la Coronació Pontifícia de la Mare de Déu de Sant Salvador, així el nostre poble s'ha unit als actes que amb tal motiu s'han anat celebrant a Felanitx i als pobles de la contrada.

La major part dels que hi anaren, partiren a peu des de Calonge, anant pel camí de Ca'n Alou, que es

per on sempre s'acostumat anar-hi, quan hi van a peu. Altres pujaren amb cotxe, juntant-se allà un centenar de calongins.

Dins la capella de la Mare de Déu es va celebrar una solemne missa per Mn. Baltasar Amengual, Rector de Calonge, missa que fou molt sentida per part de tots, ja que tant el fet com el Hoc convidaven al reculliment i a la espiritualitat. Acabada aquesta, tothom, cantant la salve, va passar a besar la imatge de la Mare de Déu.

A migdia, tots plegats varen dinar al costat del Monument a Crist Rei i s'horabaixa, després d'acomiar-se de la Mare de Déu, prengueren camí de retorn, amb el propòsit i les ganes de cada any repetir aquesta peregrinació. Perque els calongins són molt devots de la Mare de Déu de Sant Salvador i la tradició d'anar-hi sovint ve de molts d'anys enrere.

L'ESCOLA DE CALONGE.

Escola de Calonge? Però si no n'hi ha!

Avui no analitzarem el perquè no tenim escola, sinó les conseqüències que el no tenir-ne suposa.

No és ver allò que diuen que "Qualsevol temps passat fou millor", cada temps té el seu lloc a dins la història, però jo record que fa vint o trenta o més anys, tots els al.lots anàvem a l'escola del poble i les nines a Costura a Ca Ses Monges, i sense entrar en si l'ensenyança era millor o no, el cas era que les escoles eren dues entitats oficials (quasi les úniques del poble) i al seu entorn giraven gairebé totes les activitats formatives, culturals, recreatives, esportives,

i d'altres. I no sols amb els escolars, sinó també amb els joves grans i tot el poble en general. Qui no recorda les obres de teatre que organitzaven els mestres, i excursions, i conferències i tantes d'altres coses.

Llavors els al.lots de Calonge érem com els demés, teníem el que tenen els altres, teníem escola. Ara no, els al.lots calongins tots són externs dins les escoles a on van. N'hi ha que van a Santanyí, d'altres a Felanitx, a S'Horta, a Lluçmajor i encara els més petits que duen a Ca Ses Monges, aquestes les se'n menen a Cala d'Or a on es junten amb els nins d'allà, que n'hi ha de tot el món.

I encara que totes les escoles em mereixen tot el respecte, no cal dir que no hi ha cap dubte que allà tots els nins són tractats indistintament sien del poble que sien, el cas és, que a qualsevol de les escoles, els calongins són una minoria i petita, pel que tenen poca representativitat i fan poc pes.

Conseqüència greu és que degut a tanta disgregació, els nins tenen poques

coses en comú, i encara que es trobin els caps de setmana i poden compartir sentiments i inquietuts, no és així a l'hora d'organitzar treballs, estudis, festes, etc.

Si són les festes del poble a on van a escola i aquesta organitza qualsevol cosa especial per tal motiu, pels calongins no són les seves festes, són les d'un altre poble. I quan són les del seu no tenen els mestres per ajudar-los a preparar res.

Per mi el més greu és que ja no li donam importància, i perquè no hi ha altre remei hi torcem el coll. Està instituït així, no notam a faltar res i poc a poc anam perdent la il·lusió per les coses nostres.

Voldria que aquestes retxes no es quedassin amb un caramull de lamentacions donant la impressió de pessimisme. No, el que vull jo, és fer una crida a tots els veïnats del nostre poble perquè cada dia ens esforcem més per ésser qui som i sobretot als estudiants que les circumstàncies els han repartit per diversos pobles, que recordin que el seu és Calonge.

Marc.

AQUESTA PUBLICACIO
TE SOL·LICITADA LA
SEVA INTEGRACIO DINS
EL MOVIMENT
CULTURAL DE LA
PREMSA FORANA.

INFORMACIO LOCAL

Per segona vegada l'Asociación de vecinos de Cala d'Or convoca el II Certamen Internacional de Pintura i Dibuix, amb els següents premis: 150.000 pessetes el primer, el segon 75.000, el tercer, 60.000 i 50.000 el quart, a més del premi de Dibuix, "Pícarol" dotat amb 25.000 pessetes. Segons les bases cada autor sols podrà presentar una obra de pintura, realitzada a l'oli, acrílics o tècniques mixtes i el seu format no serà inferior a 50 x 70 cms. També sols es podrà presentar un dibuix per cada autor bé a plumilla, rotulador, llapis o rotring, amb un format mínim de 30 x 40 cms. El temaserà lliure i les obres es presentaran a l'oficina de l'Asociación de Vecinos de Cala d'Or, Plaça d'Eivissa. Les obres seleccionades seran exposades a Cala d'Or de l'11 a 19 d'agost. L'obra que obtengui el primer premi passarà a ser propietat de l'Associació. El darrer dia d'admissió serà el 31 de juliol.

Per més detalls veure la convocatòria dels premis.

ADVOCADA

Ha acabat la carrera de misser, na Isabel Adrover Rigo, de Sa Conca, vagi per ella la nostra més sincera felicitació.

RITA PAVONE

En un renombrat restaurant de Cala d'Or, L'Associació de Veïnats i l'Ajuntament varen retre un homenatge a na Rita Pavone, la qual acostuma venir sovint a descansar a Cala d'Or, on té molt d'afecte i bons amics. Al final de l'acte li feren entrega de diversos obsequis amb record de tal esdeveniment.

FESTES DE CALA FIGUERA

Els dies 14, 15 i 16 de juliol es celebraren les festes de la Mare de Déu del Carme a Cala Figuera, organitzades per la Confraria de Pescadors, i l'Excm. Ajuntament de Santanyí i l'Associació de Veïns de la cala. Col·laboraren "La Caixa" i "Sa Nostra".

Hi hagué competició de surf, jocs pels infants etc.; cal destacar l'actuació del grup "CUCORBA".

La verbena fou molt animada.

L'actuació del grup de balls populars ORDI BROIX de Santanyí fou extraordinària, així com també el concert ofert per la nostra BANDA MUNICIPAL.

Dia 16 a les 10,30 hi hagué missa amb assistència d'autoritats. Després es reté un homenatge a un grup de persones majors relacionades amb la mar. A l'horabaixa es celebrà la tradicional processó marítima, que fou molt animada i hi hagué valuosos trofeus per a les barques millors engalanades.

A la matinada del passat dia del Corpus, una forta ona de uns dos metres d'alçada entrà de ple al Caló d'En Boira, a Cala Figuera, enfonsant diverses barques allà amarrades; segons ens informaren, sis foren els llauts que sofriren diversos mals. Al Caló d'En Busquers, més arrecerat, l'ona entrà, però amb menys força; així mateix feu correr algunes barques que estaven a l'avarador.

Un grup de catorze joves alemanys, estudiants de català, acompanyats del Sr. Tilbert Stegmann de l'Institut de Llengües i Literatures Romàniques de la Universitat de Frankfurt ha passat dues setmanes a Mallorca, a fi d'entrar en contacte directe amb la nostra llengua i amb la nostra cultura, fent una estada de tres dies a Santanyí, durant la qual desenvoluparen un programa ben intens. L'arquitecte Antoni Alomar els parlà de la terminologia i dels elements de l'arquitectura popular.

Un horabaixa visitaren Blai Bonet, qui els explicà durant dues hores detalls de la seva obra. Els estudiants es mostraren molt interessats i li feren nombroses preguntes en un català correctíssim, seguint amb interès les respostes del poeta. Contactaren també, convivint unes hores amb ells, amb els joves de la Setmana de Renovació Educativa.

En el moment de redactar aquestes notes tenien prevista una visita a l'illa de Cabrera, acompanyats de Cosme Aguiló.

Els estudiants trobaren hostatge a les dependències del poliesportiu. El CD Santanyí, a través del seu president Joan Camps els donà tota casta de facilitats per a poder utilitzar les instal·lacions.

Com ja hauran observat els lectors, una petita parcel·la d'Es Camp d'En Bover fa les funcions d'un petit aeroport. Efectivament, uns joves (un granadí, un madrileny, i un nordamericà), s'hi han instal·lat proveïts de dos aparells ULM (avionetes ultralleugeres motoritzades) amb la intenció de fer-hi vols durant tot l'any. Es tracta de dos aparells dels models King Cobra i Condor Invader de 43 i 75 cavalls respectivament. Tenen una autonomia de dues hores i mitja. Són de dues places i es poden llogar amb pilot. S'impartiran classes als interessats en la obtenció de la llicència corresponent.

Al Camp d'Esports Municipal s'està construint un escenari per actuar-hi les orquestres a les festes, així com per fer representacions d'obres de teatre i altres actes diversos. Es un escenari que té 120 metres quadrats i en els baixos hi haurà vestuaris i serveis pels artistes.

Les terres del Migjorn insular han estat enguany l'escenari de la 8a. Setmana de Renovació Educativa. Un grup nombrós de mestres d'Escola ha treballat intensament en l'estudi de la nostra comarca en tots els seus aspectes. El lloc habitual de reunió ha estat l'escola de Ses Salines i han fixat la residència en un hotel de Sa Colònia de Sant Jordi. Han efectuat diverses visites a indrets del nostre terme.

Les Normes Subsidiàries són notícia una vegada més,

perquè després d'un altre mes d'exposició al públic, dia 4 de juliol el Consistori les aprovava per majoria. Ara aniran a la Comissió Prov. d'Urbanisme pel seu vist i plau si procedeix.

El passat dia 3 d'aquest mes recomençaren altre volta els treballs de la restauració de l'orgue. El dia 6 arribà la caixa contenint les trompes adobades, les quals havien estat enviades al taller del mestre Greening en el mes de novembre de l'any passat.

La comissió pro-restauració de l'orgue, va esser present a la recepció. Es feu el recompte i es procedí a la identificació de cada una d'elles segons l'inventari d'embalatge.

Tenim notícia que està avançada la feina del "gran ple", nou registre de més de 1.300 trompes, fetes en base a les originals existents, això és amb un oliatge del 75 o/o d'estany i un 25 o/o de plom.

-Aquest hivern passat ha estat aixamlada i enllestida

la carretera de Felanitx. Consideram de gran importància aquesta reforma, ja que era de primera necessitat.

A la sortida de la Vila i just al costat d'aquesta nova carretera, s'han començades les obres del nou edifici de la Creu Roja, la qual cosa suposa una millora important pel nostre poble.

-El solar de davant l'Escola, adquirit per l'Ajuntament fa uns anys, ha estat asfaltat i acondicionat per a la pràctica de diversos esports per part dels nins de l'Escola, ampliant així el pati que ja resultava insuficient.

-En el passat Concurs de trasllats, ha obtingut plaça en aquesta localitat la professora Sta. Sebastiana Rodo i Perelló, persona molt coneguda dins el poble per la seva tasca en l'organització de la Catequesi.

Igualment, ha estat nomenat director de la nostra Escola el professor D. Miquel Barceló i Vidal.

FESTES DE SANT JAUME 1984

Programació dels actes a celebrar els dies 20, 21, 22, 24, 25 i 28 de juliol, sota el patrocini del Magnífic Ajuntament.

DIVENDRES dia 20

A les 22: Pregó de les Festes de Sant Jaume 1984 per Miquel Pons i Bonet, Cronista Oficial de la Vila, i concert a càrrec de la Coral "Antics Blavets", a la Parròquia de Sant Andreu.

DISSABTE dia 21

A les 16: Gran tirada a guàtleres, a s'Hort d'En Nigorra, organitzada per la Societat Local de Caçadors. (Veure programes apart).

A les 17: Sortida de dimonis i caparrots, acompanyats pels xeremiers.

A les 18,30: Corregudes de cintes i joies per a nins i nines a la Plaça Major.

A les 20: Inauguració a la Casa de Cultura VII Certamen de Pintura i Dibuix "Vila de Santanyí" i entrega de premis.

A les 23: Verbena al Camp de Deports amb: Bertín Osborne, Aquarios, Barrabàs i Bonet de San Pedro.

DIUMENGE dia 22

A les 16: Recorregut incògnit.

A les 18,30: Corregudes i concursos per a nins i nines i joves

A les 22: IVa. Mostra de Balls Populars al Camp de Deports amb la participació de:

GRUPO DE COROS Y DANZAS de Santa Cruz de la Palma (Islas Canarias), COROS Y DANZAS de Vega del Segura (Murcia) S'ESTOL DES GERRICO de Felanitx, ELS COSSIERS de Son Sardina i ORDI BROIX de Santanyí.

DIMARTS dia 24

A les 17,30: Concurs de Dibuix per al.lots de tercer a setè d'EGB inclusiv, a la Plaça Major en homenatge a IOAN MIRO.

A les 19,30: Cercavila a càrrec de les "Majorettes" de Montuiri i Banda de Cornetes i Tambors de Felanitx.

A les 20,30: Presentació de la revista "SAL I XEIXA", a la Casa de Cultura.

A les 23: Verbena amb: Angela Carrasco, Orquesta Maravella, Aquarios i Hits.

DIMECRES dia 25 FESTIVITAT DE SANT JAUME

A les 9: Amollada de coets.

A les 10,30: Missa solemne i sermó per Mn. Pere Sunyer Bonet, fill d'aquesta Parròquia.

A les 11,15: Inauguració de l'exposició infantil i entrega dels premis del Certamen de Narrativa "Vila de Santanyí".

A les 11,45: Recepció a l'Ajuntament.

A les 18: Partit de Fútbol entre el CD Santanyí i altre equip a designar.

A les 22: Representació de l'obra de teatre: UN MATALAS PER UN GRAMOFON, per la Companyia de Xesc Forteza, al Camp de Deports.

Finalitzada l'obra de teatre i al mateix lloc amollada de focs artificials.

DISSABTE dia 28

A les 21,30: Concert per la Banda Municipal de Música a l'Església.

Durant el curs de les Festes es disputarà un Campionat de Tenis.

Nota: Exceptuades les verbenes, tots els actes son gratuïts. A l'Ajuntament se vendran bonos per les dues verbenes.

SANTANYI A L'ANY DE LLUC

Malgrat la distància que separa la nostra vila i el Santuari de Lluç, ens tocam amb qualque notícia que demostra que al manco des del segle XVI hi havia certes relacions entre ambdós llocs.

En una de les estades en aquell lloc de pau, vaig tenir una agradable conversa amb el bon amic P. Rafel Juan, arxiver-historiador del Santuari, i vaig demanar-li si havia trobat cap notícia que fes referència a les relacions Santanyí-Lluç.

Als pocs dies vaig rebre el fruit de la recerca de l'esmentat historiador:

A les llistes de les acaptes, Santanyí quasi sempre va unit a Campos o a Felanitx i per tant és molt difícil saber concretament l'acapta de la vila.

Aquestes acaptes solien fer-se amb crida abans, i amb ofici, sermó i oferta a l'església.

El baciner de la Mare de Déu de Lluç de la parròquia recollia l'oferta i juntament amb les almoines que dins l'any s'havien fetes, ho entregava tot al quistor de Lluç, qui, pagat el predicador i tretes les altres despeses, la reta, si n'hi havia, la posava en les mans del Prior de Lluç.

Els queviures acaptats, (blat, vi, anyells, etc) es duïen a bon recapte: a la posada de més prop o a una pastura convinguda, i després al lloc més apte per a la venda o pel consum.

L'oferta més antiga de la qual tenim notícies data de l'any 1522; en el capítol de rebudes hi ha una nota escrita pel Prior Mn. Gabriel Vaquer Vicens. Diu així:

"Item de Arnau Ledo de Santanyí proceït del bassi i lliura" (els sous no es poden llegir).

Després ens topam amb

una presentalla del darrer any del segle XVI, portada a la Mare de Déu de Lluç per una santanyinera:

"A 9 de dit (setembre 1599) fonc aportade una tovallola per la casa de luch, obrade de seda per Joana Tollrane de Sanctayi"

Aquesta Joana Tolrana hauria anat a la festa principal del Santuari des de la llunyana vila, i tenint en compte la distància cal considerar que aquesta no minvava la devoció.

El Prior Mn. Gabriel Vaquer que abans hem esmentat, era fill de Llorenç Vaquer de Manacor i de Caterina Vicens de Santanyí, rebé la tonsura el 20 de setembre de 1477; els anys 1487 i 1488 obtingué diversos beneficis eclesiàstics a l'illa, fou administrador de l'obra de la Seu i un gran benefactor del Santuari de Lluç.

Tornant altre volta al

tema de les acaptes sabem que el novembre de 1646 l'oferta de Santanyí feu la suma d'una lliura, sis sous i sis diners.

Els anys 1644, 1645 i 1648, predicà a l'ofici fra Bartomeu Bauçà; i l'any 1659 tretes les despeses, sols restaren nou sous.

Fins aquí la informació lliurada pel P. Rafel Juan, una pàgina més de la nostra història que agraïm de veres.

Pot ser que un altre dia podrem afegir més notícies, doncs no dubtam que molts de santanyiners viatjaren a Lluç en els segles passats; per carrerons i dreceres, del pla cap a la muntanya, quedant sorpresos de la immensitat d'aquells indrets.

La Coronació Pontifícia de la Mare de Deu de Lluç tingué lloc a l'any 1884, ara fa cent anys, i amb aquest motiu D. Bartomeu Ferrà gran figura de la reinaxença mallorquina

portà a terme la restauració de la Verge de Lluç.

¿Fou aquí quan es descobrí que la petita talla (0,61 m.) era de pedra de Santanyí? D'això no em tenim més noves, però és cosa certa que la venerada imatge és de pedra de la nostra contrada, i suposam que d'aquesta pedra es feu la restauració, doncs pel fet que abans anàs vestida amb "gonella", les dues imatges, la Verge i l'Infant, havien sofert diverses mutilacions.

El 25 de setembre de l'any 1934, amb l'escaïença del 50è. aniversari de la Coronació, un estol de santanyiners pujaren a Lluç acompanyats per Mn. Llorenç Lliteres, aleshores rector de la nostra parròquia. Foren rebuts per la Comunitat i l'Escolania: Mn. Lliteres celebrà la missa.

Al capvespre tingué lloc la processó del Rosari i més tard es cantà una

Devots, y devotas de nostre Señora
de Lluç.

Salve final de comiat.

Espigues de nostra vila arribaren a Lluc l'any 1959 al complir-se el 75 è. aniversari de la Coronació. Portades per santanyiners i fent garba amb una bella composició poètica de B. Vidal i Tomàs:

Rabeu, virolai de brins,
de Santanyí, l'espiga
Per Vos, Morena agradosa,
del Pla cap a Lluc, s'enfila.

Altres santanyiner, Llorenç Vidal, també teixí uns versos per a la corona poètica:

Verge de Lluc amb esment

quan la Pàtria declina,
la nostra llengua argentina
guardau-la de sofriment.

Arribats al centenari, les parròquies de Santanyí, s'Alqueria Blanca, Calonge, Cala d'Or, Es Llombards, Campos, Lluçmajor, S'Estanyol i Ses Salines, pujaren a Lluc el 20 de novembre. S'arreglegaren unes 5.000 persones. Concelebraren una dotzena de sacerdots, presidint i predicant el rector de s'Alqueria Blanca Mn. Gaspar Monserrat.

A les ofrenes presentaren una gerra d'aigua des Llombards en record d'una pujada a Lluc de més de

60 carros, en un any de gran sequedat, demanant a la Mare de Déu una pluja que reberen; flors de Calonge, la població més allunyada de Lluc; un fragment de pedra de Santanyí i espigues.

Dia 8 de gener del present any, tingué lloc la Trobada de Bandes de Música de Mallorca; la de Santanyí hi prengué part.

També els col·legis Nacional i Bisbe Verger viatjaren al Santuari dins el programa de peregrinacions escolars.

Cal remarcar que un grup de joves del nostre poble anaren de Santanyí

a Lluc a peu.

A més d'aquestes peregrinacions i trobades, diguem oficials, han estat nombroses les persones que particularment han pujat a aquells bells paratges, uns per devoció, altres atrets per la bellesa i la tranquil·litat de Lluç, però ambdòs contribuint a la solemnitat d'aquest esdeveniment tan mallorquí.

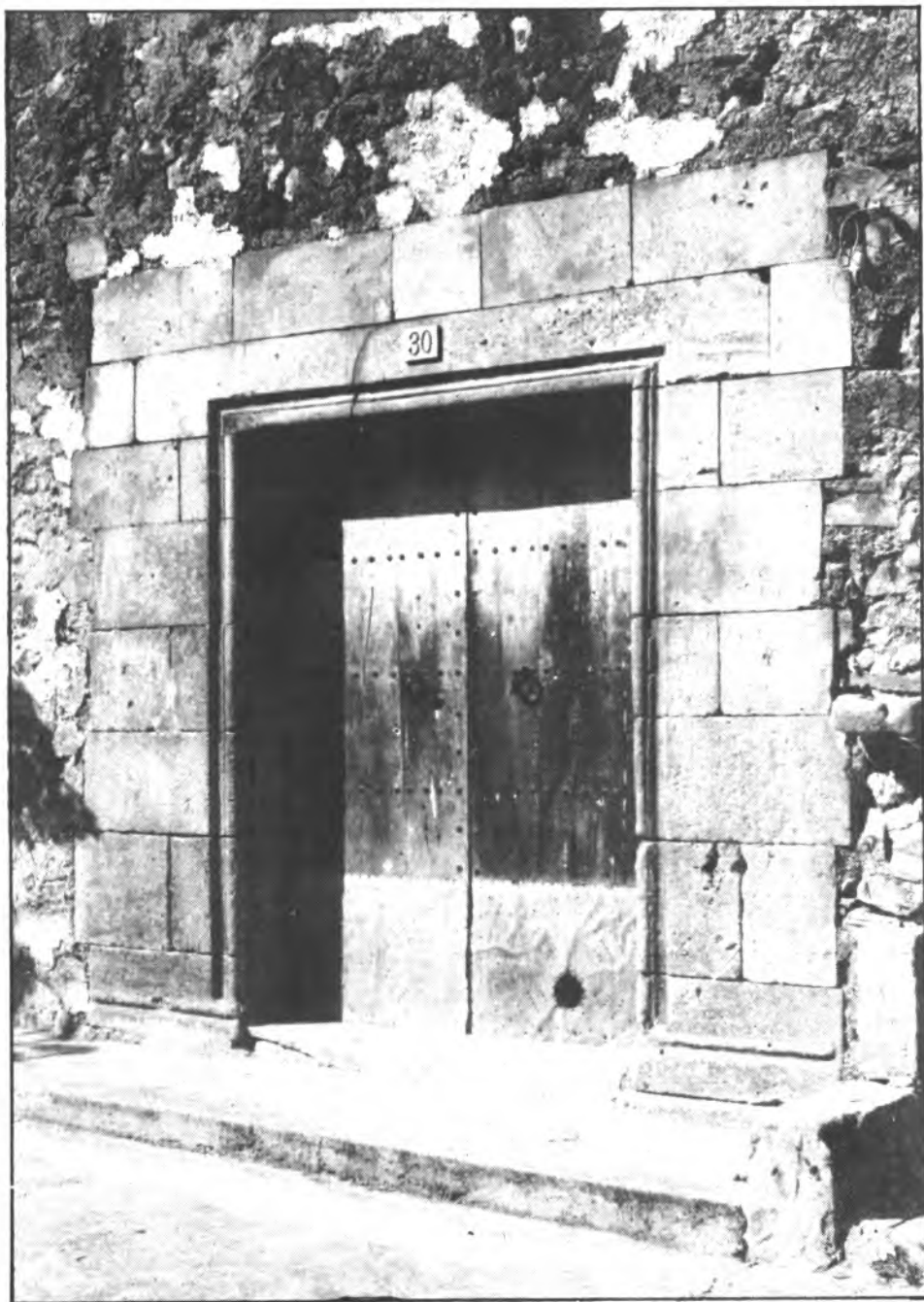
Serveixin aquestes breus notes per a deixar constància de la col·laboració de Santanyí i el seu terme a la celebració de l'Any de Lluç.

A. Ponç i Fullana

L'ART EN LA MATERIA

L'equip de redacció vol donar a conèixer, a través de la imatge, retalls comentats del patrimoni artístic del terme santanyiner. Hom diu sovint que conèixer és estimar. Sols podrem arribar a estimar la terra així com toca si la coneixem en profunditat i no d'una manera superficial. Aquesta secció vol ésser un finestró obert des d'on es pugui valorar i ponderar la bellesa que l'home d'aquestes terres ha creat en el transcurs dels segles. L'encetam amb una fotografia del portal de la clasta de Son Amer d'Es Llombards. Son Amer era una gran possessió creada en el segle XVI i parcel·lada en el segle XIX. Les cases, un gran conjunt monumental són a l'entrada del poble. Són unes cases construïdes en ordre tancat, amb un bell portal d'accés defensat per una torre quadrangular. El portal de la nostra imatge es troba a l'interior de la clasta. Es quadrat, de pedra de Santanyí, i ornamentat amb una bellíssima motllura. Les portes, que semblen ésser les originals, no estan mancades del típic forat per a l'entrada dels gats.

M. de Viladesters
Fotografia: C. Aguiló

NOTICIES D'ES LLOMBARDS

MARÇ.

Enguany podem dir que ha estat un any de molts d'eixams d'abelles, i com a mostra puc dir que a finals del mes de març va passar pel poble un d'aquests eixams i que era bastant gros i no les va ocórrer a ses abelles, enlloc pus d'aturar-se que no fos damunt un parabrises d'un cotxe que estava aturat a la plaça de l'església i com vos podeu imaginar va quedar tot negre, va esser una festa pel poble ja que tothom que se'n va témer sortí al carrer, i després d'haver-les mirades un poc, en Julià Vidal, "es

faroler" s'hi acostà i en punts i en bones les va fer passar dins una caixa de cartó.

Com a anècdotes diré que el paper que emprava per tancar-les era un diari d'"EL DIA DE BALEARES", podia esser que a les abelles les agradassin les notícies que duia aquell dia el DIA DE BALEARES.

El cotxe afortunat d'aquest fet va esser el d'en Nadal Vicens, el fill del regidor i batle de poble D. Silvestre Vicens.

ABRIL.

Dia 1 d'abril tengué

lloc la IV Trobada dels donants de sang de la Seguretat Social corresponent a la zona III que comprèn donants dels pobles de Llucmajor, Porreres, Campos, Ses Salines, Sa Colònia de Sant Jordi, Santanyí, S'Alqueria Balanca, Cas Concos, Felanitx, Port de Felanitx, Calonge, S'Horta i Es Llobards. Nos reunírem més d'un milià d'amics i donant d'aquelles poblacions abans dites.

Entre d'altres coses podem dir que a les 11 en punt les autoritats locals reberen al president de la Germanat D. Jeroni Albertí i després d'una missa solemne

amb sermó del rector D. Bartomeu Ramis i la intervenció de la Coral Sant Andreu de Santanyí, es va passar a donar la benvinguda a tots els assistents D. Silvestre Vicens batle del poble i llavors la secretària de la Germandat donà lectura al moviment hagut durant l'any passat dins aquesta zona, que referit al terme de Santanyí va ésser el següent:

S'Alqueria Blanca 3 donants nous i es recolliren 29,2 litres de sang.

Calonge, 3 donant nous i es recolliren 25,5 litres de sang.

Es Llombards, 5 donants nous, es recolliren 28,9 litres de sang.

Santanyí, 20 donants nous, es recolliren 41,0 litres de sang.

Total en el terme 30 donants nous i 124,6 litres de sang recollits.

El total de la zona va ésser de 135 donants nous i 577,0 litres de sang recollits.

Com a fi de festa varen actuar endemés de la Coral Sant Andreu, la banda de música de Santanyí, en Joan Antoni i na Maria Antònia de Santanyí, els balls populars de Santanyí i de S'Al-

queria Blanca i una cantautora de fora pobla anomenada INMA.

Es varen entregar distincions als donants que havien superat les deu donacions el 31.12.83 i encara no l'havien rebuda, que varen ésser, de SANTANYÍ: Miquel Oliver Sitjar, Guillellem Vicens Vidal i Antònia Maria Amengual Rigo. De CALONGE: Joan Girmalt Adrover, Antoni Adrover Rigo, Miquel Adrover Roig, Josep Adrover Julià, Isabel Rigo Oliver, Antoni Adrover Rotger, Antoni Adrover Adrover, Joana Adrover Adrover, Magdalena Vadell Adrover, Isabel Oliver Adrover, Antoni Vadell Adrover i Pau Vallbona Adrover. De S'ALQUERIA BLANCA: Joan Maimó Bonet, Jaume Maimó Bonet, Margarita Rotger Rigo, Pere Rigo Rigo, Inès Rosselló Dalmau, Antoni Bonet Vidal, Pau Vallbona Rosselló i Andreu Rigo Barceló. D'ES LLOMBARDS: Francesca Girmalt Nadal, Gabriel Rigo Contestí, Simó Burguera Garau i Blai Rigo Burguera.

Una vegada acabat tot, varem passar a les escoles a prendre un poquet de sangria i un trocet de coca

amb verdura i d'altres coses.

I des d'aquí vull donar les gràcies públicament a l'Ajuntament de Santanyí per la col·laboració donada ja amb la seva ajuda va fer possible que la IV trobada sortís tan brillant com va sortir.

MAIG.

Agafant el pont del primer de maig, un grup de llombarders varem partir d'excursió a Itàlia on visitarem la Ciutat Eterna, Pisa, Florència i Milà.

Allà varem tenir com a guia un frare teatí del poble d'Es Llombards el Pare Bartomeu Mas— i vaja quin guia, ell sap on el dimoni es colga— i varem passar uns dies molt animats.

A Pisa alguns varem pujar a damunt la torre que cau amb un poc de brusca; però gràcies a Déu, no va caure quan nosaltres hi érem a damunt.

També he de dir que el Pare Mas va organitzar una trobada de llombarders i santanyiners, que consistí en una conversa acompanyada d'un bon sopar a l'estil romà, tan per l'abundància com per les parts italianes.

Bordoy
foto estudio

Mayoral, 15 - Tel. 653082 - SANTANYÍ

VIDEO

TRABAJOS INDUSTRIALES
REPORTAJES

CINEMATOGRAFIA :: FOTOCOPIAS

MURALES

RENAULT

COMPRA - VENTA

**VEHICULOS NUEVOS
Y USADOS**

Talleres
PONS - PERELLÓ
C/. Llaneras, 48 - Teléfono 653668
SANTANYÍ (Mallorca)

L'ORGUE DE JORDI BOSCH

1955 A 1957

Per Miquel Pons.

Si no tenim història entre tots la farem, entre tots la feim i la història més recent, la de cada dia, la petita història, que és la intra-història unamuniana, l'han feta als diaris —i no parl del "Santanyí" que es tot història nostra— els cronistes. Sens dubte el cronista, més constant, més àgil, més periodista és "Pepe Efe", que no és altre sinó En Perico Pomar. Gràcies al seu estar al dia de fa més d'un quart de segle, és perquè avui puc donar detalls i curiositats referents a l'entorn de l'orgue-Jordi Bosch-Santanyí, quan la reforma beneïda el dia de Sant Jaume de l'any 1957. No entraré en la problemàtica ni en l'error ni en l'encert, que rodejaren el famós orgue. Déu me n'alliberi. Ja està bé així. Ja basta de rebre, àdhuc dient les veritats. Sols i seguint les cròniques de "Pepe Efe" al "Diario de Mallorca" assanjaré les dates i dades de tot allò marcat per l'interès. Són notes per un futur arxiu ja que estam mancats d'un millor arxiu de l'orgue.

Les primeres notícies recollides es refereixen al mes de setembre de l'any 1955, quan el cronista informa que s'ha rebut el pressupost per a la restauració de l'orgue de Jordi Bosch, que fou primer del convent

dominicà de Ciutat, i que s'estudia el mencionat pressupost. La propera crònica ja parla d'una subscripció popular a favor de la restauració del "monumental orgue". Pel mes de novembre, un grup de santanyiners representen "Doña Clarines" dels Quintero i "Las cosas de Gómez" de Muñoz Seca i s'ofereixen al senyor ecònom per representar-les, per tercera vegada, a benefici de l'orgue. La recaudació fou de 765 pessetes. Van arribant els primers donatius i es contabilitzen, entre altres, un anònim de 2.500 pessetes. De Barcelona envia el senyor Fèlix Escalles, 500 pessetes. El Col·legi de les franciscanes en dona 462. A principis de gener de 1956 la suma era de 8.203 pessetes. "La Caixa", llavors era l'única entitat bancària, en dona 500. Entre els diners aportats molts procedien dels santanyiners encara que no els anomeni per ser de casa nostra. El cronista sol·licita "el granito de arena" als santanyiners que ja no l'haguessin aportat. S'anuncia que "inminentemente" començaran les obres. Arriben donatius de més enfora dels Pirineus, concretament de Nevers (França). A principis d'abril s'anuncia la vinguda a Santanyí del "Gerente de la Organería Española" don Rafael Puignau. Un "enterreriano" (Argentina) aporta 100

pessetes i la suma era ja de 20.341. Pel dia 18 d'abril s'anunciava en el Teatre Principal una vetllada amb el concertista de piano Jaume Mas Porcel, el rapsoda Antoni Garau i el cronista de la vila, l'apotecari Bernat Vidal i Tomàs, que parlaria dels esdeveniments històrics de l'orgue. La funció literari-musical fou un èxit. S'inicià amb una introducció del senyor Jeroni Bonet. La primera part del concert de Mas Porcel va estar integrada per obres de Chopin i Scriabin. Seguí el rapsoda Antoni Mulet, no Antoni Garau, amb un repertori de poetes poc coneguts com Juan Pérez de Zúñiga, de Quintero y León, de Salvador Rueda i altres. A la segona part, Bernat Vidal i Tomàs parlà de "Jordi Bosch i l'orgue de Santanyí". A la tercera, Mas Porcel interpretà Albéniz, Granados i Falla i el rapsoda recità poemes de Manrique Gil, José Rosado, Benítez Carrasco i Antonio Casero. L'acte, amb "asistencia numerosa y selecta" finí amb unes paraules del Rvd. Ecònom Joan Vidal. Es recolliren 1.000 pts.

Amb objecte de restaurar l'orgue, el visità l'organista de la Seu, mossèn Bartomeu Ballester, acompanyat de don Rafel Puignau, qui manifestà que dins breus dies enviaria el projecte de la restauració. El 24

de maig, les antigues alumnes de les monges representaren, a benefici de l'orgue, "Amor y sacrificio" i "Les coses de Na Joana Maria". Un cos de ball interpretà "En un mercado persa" i "Las lagarteranas". Es cantaren "algunas tonadillas españolas". L'aportació econòmica fou de 700 pessetes. Seguien els donatius. Una excursió de Sa Pobla deixà 150 pessetes, Tomàs Cano, 100. El dia 14 de juliol, "Pepe Efe" entrevistava al Senyor Ecònom, que li comunicà que el pressupost era de 123.500 pessetes i que la "voluntat de todos", en aquell moment, pujava a 25.210. Preguntat en què consistiria la part tècnica, contestava: "Restaurar i conservar en lo posible la creació de Jorge Bosch". També parlaren d'una important tómbola que s'inauguraria el dia de Sant Pere i estaria oberta fins a la festa de la Beata, el 29 de juliol. S'obrí la tómbola i es recaudaren 11.018 pessetes. Seguien els granets d'arena aportats per la gent del poble i de fora poble interessats per la millora històrica. L'Ajuntament entregà un donatiu de 7.500 pessetes, Francesc de Borja Moll, 50, Lluís Ripoll, 50, Lluís Alemany, 50, Jaume Cirera, 50, Camilo José Cela, 50, mossèn Cosme Bauçà, 50, la capta de la Festa de l'Obra-1956 fou de 1.263, Joan Antich,

BANCO DE CREDITO BALEAR

2.000, Ignaci Rotger, 100, don Pep Costa, 100, Santiago Obrador, 50, Adolfo Balboa, 50, Manuel Sánchez Guarnier, 50, Eduardo Rubio, 100... A finals d'any s'anunciava que dins el mes de gener —si no hi havia res de nou— es començaria a rebre material de "La Organería Española". Seguien enviant donatius, més granets d'arena. L'ex-ecònom de Santanyí, mossèn Llorenç Lliteras, 250 pessetes, de la loteria nadalenca 1.350, d'un esportista, 50, del notari Damià Vidal Burdils, 50, "Albergue Obispo Verger" del F. de J., 103. La primera campanya va suposar 61.874 pessetes. La segona coincidir amb l'arribada del material. Tots els doblers eren ben arribats venguessin d'on venguessin. Contabilitzant un segon donatiu anònim de 2.500. Uns aficionats de Campos representaren "Mestre Felip" i el guany de 1.550 l'entregaren per la millora de l'orgue. Gràcies a Déu els donatius no minvaven. Dona Carme Delgado de March, de Sa Vall, donà 5.000 pessetes, Miquel Morell, 155, Jaume Lladó i Ferragut, 100 i altres 100 la seva senyora, el bisbe Jesús Enciso, 4.500, la Diputació Provincial, 5.000. S'havia pres gust al teatre i endemés treia algun diner. Un grup local, dirigit per l'apotecari Bernat, representà "El pati blau" de Santiago Rusiñol, i "Els calçons de mestre Lluc" de Bartomeu Ferrà, amb el bon afegit de cants i balls. No mancaven els donatius del poble, que no apunt perquè la llista no acabaria mai, i de fora poble. Un veí de S'Alqueria Blanca aporta 500 pessetes, 500 més un sacerdot, el pintor Federico Molina, 25...

Els primers dies de maig de 1957 arribaren els membres de "La Organería Española S.A.", d'Azpeitia (Guipuzcoa), Rafael Puignau i Antolín Eguiguren. Tot d'una començaren les obres en col·laboració de fusters i picapedrers de Santanyí. Aleshores la subscripció, encara oberta, tocava les 100.000 pessetes i seguien els granets d'arena. S'esperava que per Sant Jaume les trompes es-

tiguessin a punt i així fou. El dia de Sant Jaume, i Festa de l'Obra, abans de l'ofici solemne, el Senyor Bisbe Jesús Enciso beneïa l'orgue, apadrinat per una representació de nins i nines de les escoles i de la costura. L'horabaixa, mossèn Bartomeu Ballester va donar un concert d'orgue, interpretant Bach, Ballester, Buxtehude, Pachembel, Clerambault, Caplloch, Dubois, Lefevre, Boelimann. Concert encara present al record de molts. Mossèn Ballester fou obsequiat amb un pergamí commemoratiu

de l'efemèrides musical.

El pintor Miquel Llabrés, qui havia inaugurat la Sala d'Art de la Caixa de Pensions, oferí una nota per sortejar a favor de l'orgue i el producte net fou de 1.064 pessetes.

En el mes d'agost s'havien recollides 114.261 pessetes i així, granet a granet, fins arribar a la quantitat pressupostada.

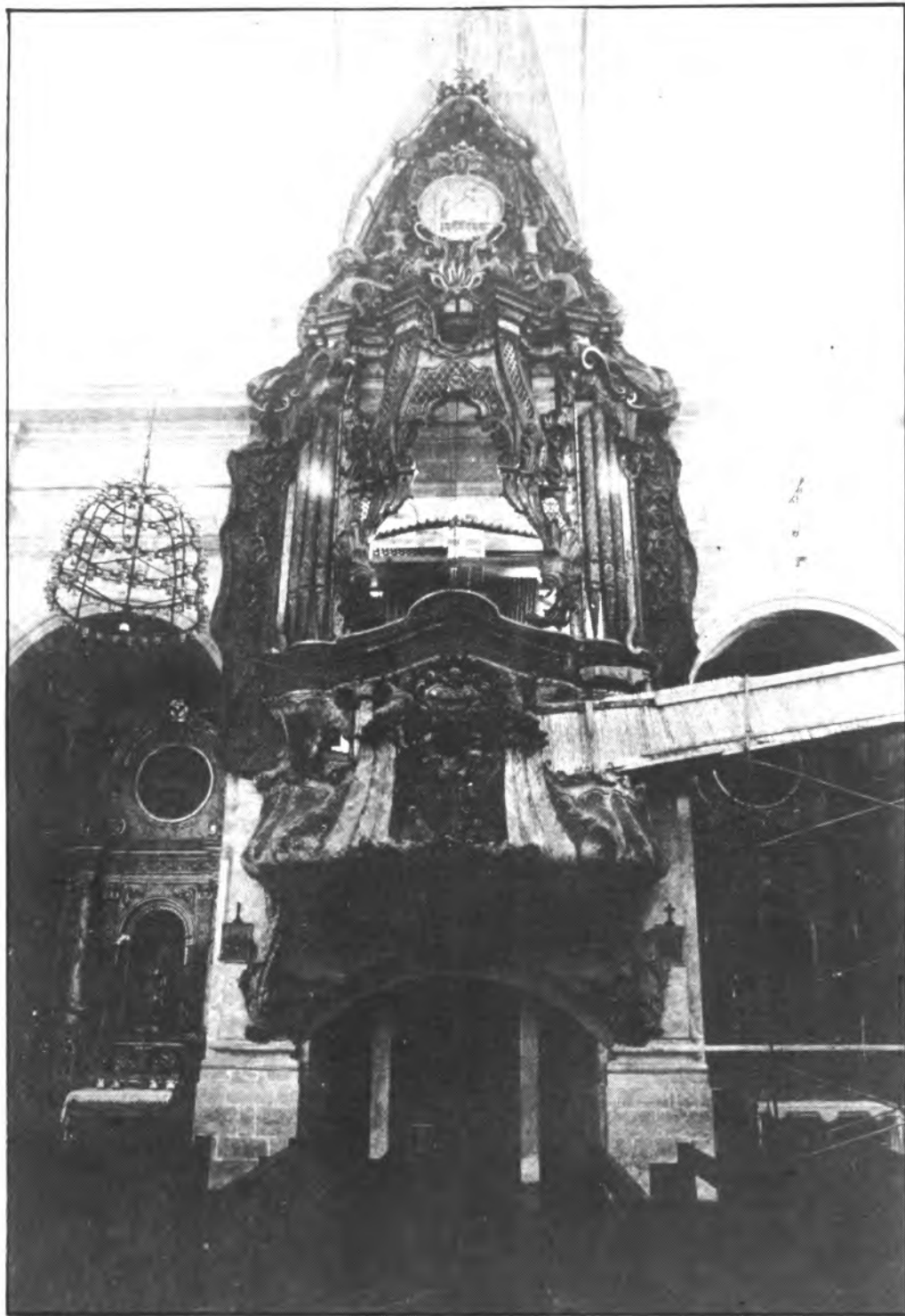
L'orgue no semblava el mateix i és que no era. En Perico Pomar: Pepe Efe, era l'organista. N'havia après de molt jovenet amb mossèn Gabriel Adrover, d'Es

Rafal, de Felanitx, on hi anava amb bicicleta. Coneixia com ningú l'orgue de Jordi Bosch i li feia sonar, amb escàndol de les devotes, el repertori de moda mundana. Per aquell temps sortí la glosa:

L'orgue de Santanyí és el més alegre del món, tant sona el Negro Bayon com el vals de Na Sissí.

Com a nota curiosa, l'orgue, després de la inauguració oficial, sonà per primera vegada i gratis a les meves noces.

Fotografia: Joan Pinya

EL SANTANYI PREPARA LA NOVA TEMPORADA

Després de les darreres reunions entre candidats a la Junta Directiva i socis sembla ser que s'ha arribat a l'acord de presentar com única candidatura l'encapçalada pel senyor Joan Camps i Liras. D'aquesta manera el C.D. Santanyí s'assegura nous directius pels propers anys. Convé recordar que l'actual situació fou motivada per la dimissió del fins ara president Obrador i els seus directius llavors de la dissortada temporada passada. Però, festes passades coques menjades, i el que cal ara és encarar la pròxima lliga de la millor manera ja des del principi. Pareix cert que l'entitat pateix un considerable dèficit econòmic, i és ara més que mai quan necessita el suport dels afeccionats, i per què no, de tots els santanyiners. No hi poseu cap

dubte que amb aquesta col·laboració el Santanyí pot retornar a la Tercera Divisió, i així el nostre poliesportiu tornarà ser un lloc d'encontre dels diumenges horabaixa, fins i tot per aquells a qui això de la pilota no els diu res.

Evidentment en el si del club fan passes, i entre d'altres coses ens han informat que el vicepresident primer serà el senyor Damià Barceló i Caldentey, qui presentava una altra candidatura. La novetat més destacable però, és el fixatge de l'entrenador Zubieta qui al llarg d'una partida d'anys ha entrenat el Porreres amb èxit. En el terreny dels fixatges cal fer esment al rumor que els darrers dies s'ha escampat, com és l'ofertament de l'excel·lent mig volant saliner, Marc Oliver,

per a jugar aquesta temporada. De la resta de la plantilla de moment no hi ha res més, sols sabuda baixa de Pau Albertí, que ha firmat pel Manacor. Quant als entrenaments, Zubieta ha previst l'inici pel desset dels corrents.

Segons el mateix club hem de dir també que la política fixada sembla ben definida: cuidar al màxim la pedrera i fer els fixatges necessaris per aconseguir la volta a la Tercera. Obviament la present situació econòmica no permetrà alegries passades com anar a cercar jugadors a la Península, circumstància aquesta fins l'any passat inèdita en la història del club.

En definitiva, la present temporada es presenta interessant, amb atractius com jugar de bell nou front equips veïnats com Ses Sa-

lines, Campos, Espanya. A més, enguany, per regla de Federació, el primer de la Lliga de Preferent accedeix directament a la categoria superior.

Tennis i Windsurfing.

Com ja ve essent tradicional per aquestes dates se celebra a les pistes del Poliesportiu Municipal el torneig de Sant Jaume de tennis. Com altres anys la participació és nombrosa, extenent-se a persones de fora del nostre terme. El cap de tot això és en Cosme Adrover. D'altra banda, hem de dir que per la festivitat de la Mare de Déu del Carme haurà tengut lloc una interessant competició de windsurfing per aigües de Cala Figuera.

S.

C.D. ALQUERIA:

UNA TEMPORADA MES QUE ACCEPTABLE

Acabada sa competició de 1a. regional corresponent a sa temporada 1983-84, es pot resumir s'actualització des C.D. Alqueria dins aquesta categoria:

Hem de reconèixer que sa temporada ha estat més que acceptable, acabant sa lliga amb un meritori cinquè lloc que toca deixar satisfets a tots ets afeccionats. Es començ de sa temporada va ésser excel·lent, més tard s'equip va mantenir una línia regular, mentre que es final de lliga va ésser molt bo, logrant tres victòries consecutives a fora camp i evidenciant un gran sistema de joc.

Sa línia que ha demostrat ésser més segura ha estat sa defensa, encaixant tan sols 31 gols en 34 partits, tenint en compte que s'equip ha estat es tercer golejat de sa categoria.

En quant en es golejadors, han destacat Guillem Rosselló i Llorenç Rigo, conseguint 16 i 15 gols respectivament.

Però si tot el que hem dit amb anterioritat és alta-

ment positiu, ho és més encara es fet de que sa major part des jugadors siguin de sa localitat. S'ha de resaltar que es manté amb dignitat s'equip a 1a. regional amb una població que

no supera es mil habitants, fet únic dins sa categoria.

Referent a s'apartat econòmic, es pot dir que s'ha cobert es pressupost amb sa seva totalitat, gràcies a sa col·laboració des tres-cents socis en que compta es club, cosa que és tot un èxit per un equip d'aquestes característiques.

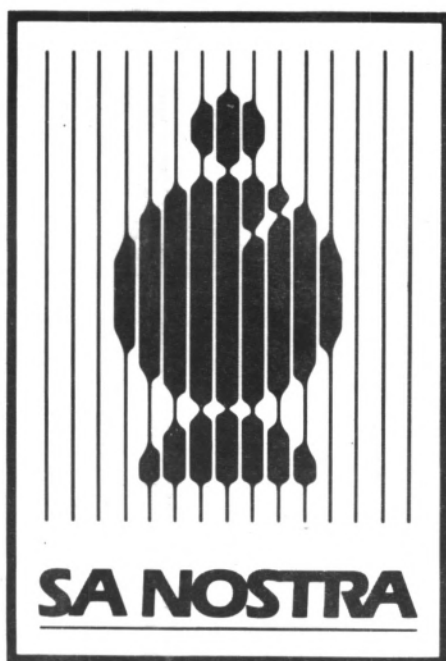
A s'apartat corresponent en es juvenils, hi ha que recalcar que varen començar llançats, amb cinc victòries consecutives, tres d'aquestes a fora camp, però poc a poc es varen anar apagant, acabant es 13 partits darrers sense conèixer sa victòria.

Pensant ja en sa pròxima temporada s'espera poder igualar —si pot ésser superar es resultats obtinguts a aquesta que ja ha finalitzat.

Macià.

HUMOR - HUMOR - HUMOR - HUMOR - HUMOR

CAIXA DE BALEARS "SA NOSTRA"

EN LA MES AMPLE XERXA D'S DE LES
BALEARES VOS ATENEN PERSONALMENT I
AUTOMATICAMENT

EN EL TERME AMB TRES OFICINES:
SANTANYI, S'ALQUERIA BLANCA I CALA D'OR

Cajero Automático

**SIRVASE
AUTOMATICAMENTE**